

Vloga ravnatelja pri zagotavljanju inovativnega učnega okolja

mag. Vera Bevc

Druga konferenca ravnateljev vzgojno-izobraževalnih zavodov, Brdo pri Kranju, 23. 8. 2016

Inovativna učna okolja opredeljena na osnovi ugotovitev raziskav o učenju (H. Dumont, D. Istance)

Za inovativno učno okolje je značilno:

- osredinjenje na učenje, ki predstavlja temeljno dejavnost vrtca, šole,
- upoštevanje individualnih in skupinskih razlik med učenci (otroci, učenci, dijaki, v nadaljevanju učenci),
- postavljanje visokih pričakovanj za vsakega učenca,
- upoštevanje pomena čustev in motivacije v procesu učenja,
- strukturirano socialno učenje po načelih sodelovalnega učenja,
- formativno spremljanje z močnim poudarkom na povratni informaciji,
- horizontalna in vertikalna povezanost med predmeti, področji, dejavnostmi,
- koherentnost in visoka stopnja profesionalizma v vseh fazah (pedagoškega) načrtovanja.

Formativno spremljanje - eden od kazalnikov inovativnega učnega okolja

D_Wiliam_Part_B_R2.mp4

Inovativnost učnih okolij je neposredno povezana s spoznanji o učenju (pomen čustev, socialna narava učenja, pomen predznanja ...), ki terjajo **nove pristope in spremembe že utečenih praks, rutin.**

„ Ni težava v tem, da ne bi vedeli kaj želimo, ampak kako pomagati učiteljem, da bodo to izvajali pri pouku.“ D. Wiliam

Vloga ravnatelja pri zagotavljanju inovativnega učnega okolja

Pedagoško vodenje usmerjeno v učenje, ki predstavlja temeljno dejavnost vrtca, šole

Kako najnovejša spoznanja o učenju vplivajo na moje pedagoško vodenje?

- Spodbujanje in vodenje pedagoških razprav, diskusij o učenju.
- Skupni študij strokovne in znanstvene literature po načelih sodelovalnega učenja na izobraževalnih dnevih, popoldnevih in iskanje povezav s prakso.
- Skupno načrtovanje preizkušanja novega znanja v skupini, v razredu.
- Skupne analize in refleksije v skupini in v razredu izvedenih novosti.
- Načrtovanje in izvedba izobraževanj usmerjenih v procese učenja.

Pedagoško vodenje usmerjeno v učenje, ki predstavlja temeljno dejavnost vrtca, šole

Primeri iz prakse:

- ❖ pedagoški večeri vsak prvi torek v mesecu, od 18. 00 do 21.00,
- ❖ diskusijske skupine na izbrano temo s področja učenja,
- ❖ okrogle mize na izbrano temo s področja učenja.

- ❖ PSOŠ Maribor, aktiv ptujskih in ormoških ravnateljev – organizacija izobraževanj v sodelovanju z ZRSS OE Maribor na temo Sodobni koncepti učenja in poučevanja v praksi – Udejanjanje načel formativnega spremljanja v vrtcu in šoli (hospitacije, analize, refleksije, preizkušanje novega znanja v skupini, razredu, predstavitev ciljev, vsebine, dejavnosti v strokovnem aktivu, na pedagoški konferenci, prisotnost ravnatelja).

**Kako pogosto se vzgojitelj, učitelj
pogovarja z učenci o procesih učenja?**

**Kakšno prepričanje imajo učenci o sebi
kot učencu?**

Vloga ravnatelja pri zagotavljanju inovativnega učnega okolja

Pedagoško vodenje in koherentnosti pedagoškega načrtovanja

- **Učenje** je v središču pozornosti pri **sooblikovanju vizije, prednostnih nalog in ciljev razvojnega in letnega delovnega načrta** šole, vrtca.
- **Smiselna povezanost** prednostnih nalog in ciljev razvojnega in letnega delovnega načrta vrtca, šole z letno pripravo, z letnim načrtom oddelka in s sprotnimi učnimi pripravami na vzgojno – izobraževalno delo.
- Kvalitetna povratna informacija ravnatelja po pregledu pedagoške dokumentacije.

Vloga ravnatelja pri zagotavljanju inovativnega učnega okolja

Pedagoško vodenje in koherentnosti pedagoškega načrtovanja

Primeri iz prakse:

- ❖ pregled usklajenosti prednostnih nalog in ciljev razvojnega načrta, LDN in letnih priprav na sestankih strokovnih aktivov v septembru tekočega šolskega leta,
- ❖ povratne informacije o oddanih načrtih vzgojiteljev, učiteljev z vidika usklajenosti s prednostnimi nalogami in cilji razvojnega načrta, LDN in z vidika upoštevanja sodobnih konceptov učenja in poučevanja.
- ❖ Vzgojitelji in učitelji oddajo letne priprave, letne načrte oddelka brez povratne informacije ravnatelja.

Skladnost RN z LDN „ je pomembnejša od
podrobne izdelanosti LDN – pri pregledovanju je
ključno ugotavljanje medsebojnih povezav ...“

(Tavčar 2005)

Vloga ravnatelja pri zagotavljanju inovativnega učnega okolja

Upoštevanje individualnih in skupinskih razlik med učenci – pomemben dejavnik inovativnega učnega okolja

- „Občutljivost“ ravnatelja za upoštevanje ključnih individualnih in skupinskih razlik, ki so bistvene za učenje (predznanje, učni stili in strategije učenja, sposobnost, interes, motivacija, čustva, jezikovno, kulturno in socialno ozadje učencev – migranti, Romi ...).
- Povratna informacija ravnatelja o upoštevanju individualnih razlik po pregledu priprav, individualiziranih programov, individualnih programov učenja, spremljavi pouka, dejavnosti, pregledu zapisov v zvezkih, portfolijih in izdelkih učencev.

Vloga ravnatelja pri zagotavljanju inovativnega učnega okolja

Upoštevanje individualnih in skupinskih razlik med učenci – pomemben dejavnik inovativnega učnega okolja

Primeri iz prakse:

- ❖ preverjeno predznanje in upoštevanje ugotovitev na individualni ravni v nadaljnjem procesu učenja – „Moj načrt učenja“.

MOJ NAČRT UČENJA (OŠ Janka Glazerja Ruše)

MOJI CILJI	CILJI TEMATSKEGA SKLOPA
	<p>Učenec/ka:</p> <p>v besedilu prepozna elemente zmešnega spozna literarno vrsto humoreska, jo bere, posluša, izlušči elemente, samostojno poustvarja bere, razume umetnostno besedilo Josip Jurčič; Kozlovska sodba v Višnji Gori, najde elemente humoreske spozna pisatelja Josipa Jurčiča in njegovo delo ter obdobje, v katerem je ustvarjal spozna literarno vrsto basen, jo bere, posluša, zna izluščiti nauk (nauk tudi razume) in je samostojno tvori ve, kdo je basnopisec in kdo basnoslovec bere različne basni različnih avtorjev, slovenskih in tujih spozna Ivana Andrejeviča Krilova, basen Volk in Jagnje</p>

NAČRT DELA

Prebrati smo morali knjigo Josipa Jurčiča, Kozlovska sodba v Višnji Gori. Nato tamo smo dobili aini list. Dolg je 4 strani. Za reševanje bova potrebovali 2 šolski uri. Razložiti pa se morava ponov besede "humoreska". Raziskati bova, če kaj v tem piše v videniku, drugače pa bova pogledala se v slovar. (5. SKI) Nato morava prebrati pesen volk in jagnje in odgovoriti na vprašanja (2 strani). Nato pa še morava napisati besedilo, ki naj bi bilo dolgo približno eno stran. Obo bova prebrala to pesen piše, da morava pojasniti besedo basen oz. kaj je basen. To ni bilo velik problem, saj nekaj v tem še vem. Pogledala bova če smo do sedaj brali še kakšno basen in si izpisala kaj boga B45N1.

- Zaradi česa je pripo
Zaradi
u tel
- Kakšna imena da
Pintelj
slavojna
- Kdo je tožnik, k
Tožnik
Tožene
obtož
- Kakšna se ti
vsakem izme
Labej
soj b
ko je je
dat
- Kako se c
Ali se da

Učenci izberejo način in obliko učenja (OŠ Poljčane)

Kako se želiš učiti?

Kaj bi želel delat, da se naučiš?		
	pišem	Rišem in govorim

Kako bi rad delal?

		
sam	v paru	v skupini

Bi rad delal ko je

	
tiho	glasno

Bi rad delala ...

	
pri mizi	na tleh

Vloga ravnatelja pri zagotavljanju inovativnega učnega okolja

Upoštevanje individualnih in skupinskih razlik med učenci – pomemben dejavnik inovativnega učnega okolja

Primeri iz prakse:

- ❖ preverjanje predznanja samo kot pridobivanje informacij o tem, kaj učenci znajo, ne pa tudi kakšne predstave imajo, kako poglobljeno nekaj znajo/razumejo, zmorejo,
- ❖ odsotnost preverjanja o njihovem odnosu, stališču, prepričanju (zakaj naj bi nekaj znal),
- ❖ zapisi vseh učencev v zvezkih so enaki, izdelki učencev ne odražajo njihovih individualnih razlik, pogledov, mnenj (šablonski izdelki),

- ❖ IP, ki jih oblikuje svetovalni delavec ali strokovna skupina, brez vključenosti izvajalcev v načrtovanje in vrednotenje izvedenega, ne omogočajo kakovostnega procesa učenja,
- ❖ upoštevanje predznanja pri oblikovanju Individualnih načrtov učenja za učence tujce, migrante, vključno z vključitvijo v socialno skupino.

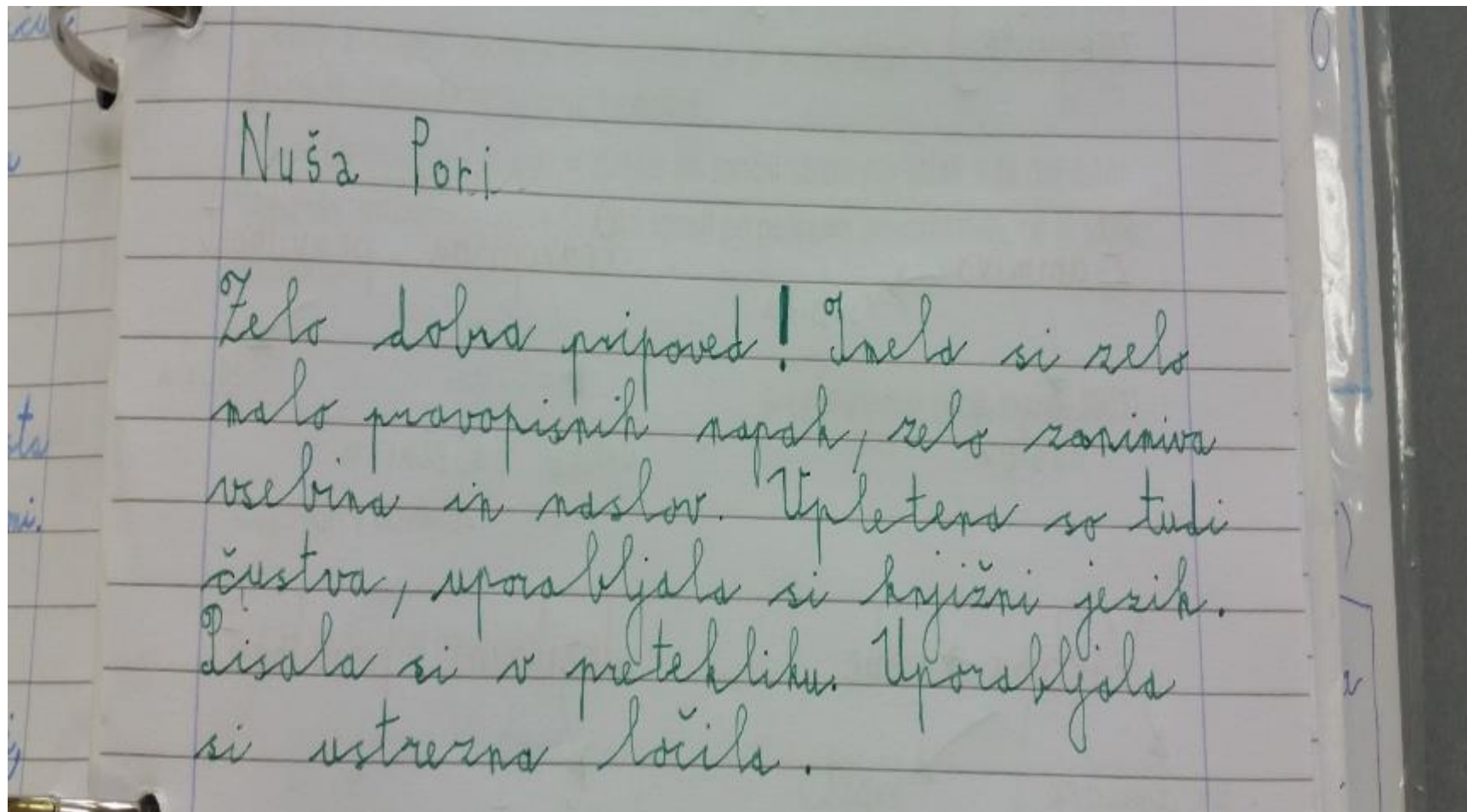
Ravnatelj po videnem ali pregledanem, vzgojitelja, učitelja s kvalitetno povratno informacijo usmerja in spodbuja.

POVRATNA INFORMACIJA KOT DEJAVNIK INOVATIVNEGA UČNEGA OKOLJA

7. razred – Učenci so pisali pripoved o doživetju, sošolec je podal

PI

(OŠ Janka Glazerja Ruše)

Ujasca: Besedilo si razdelila na odstavke. Uvelina je zelo zanimiva in napeta. Vključila si tudi osebe, čustva in opisala en dogodek. Uporabila si knjižni jezik, povrh tega pa je besedilo čitljivo!

Renata: tvojemu besedilu manjko pravo pis, raje piši pisano in knjižno, lahko bi se bolj potrudila.

Vloga ravnatelja pri zagotavljanju socialne narave učenja

„ ... konstruiranje individualnega znanja se dogaja s pomočjo procesov interakcije, pogajanja, sodelovanja.“
(de Corte)

- Organizacija izobraževanj in dejavnosti, ki omogočajo sodelovalno učenje vzgojiteljev, učiteljev.
- Analiza priložnosti, ki jih imajo učenci šole, vrtca za sodelovalno učenje.
- Osredotočenost na oblike in metode sodelovalnega učenja učencev v procesu spremljanja pedagoškega dela vzgojitelja, učitelja.

Primeri iz prakse:

Učenci individualno oblikujejo kriterije uspešnosti, nato jih v skupini predstavijo in uskladijo. (OŠ Janka Glazerja Ruše)

Metoda
kakovosti
na
komuniciranju
televizijsko

Besedilo vs. cebiti na pamet - (na satica)

KAKO? GRAFIČNO
GLAVNO

NE BERET
(PRISTO BOBET)

DOŽIVETO - z občutkom
INTRAŠT, pravo

TELO govori besede; mimika, obraz, roke...

TIK S POSLUŠALCI

MASILA NE!

Učenci pripovedujejo in berejo drug drugemu. (OŠ Poljčane)

❖ Po načelih sodelovalnega učenja raziskujejo. (Vrtec Tezno)

❖ Spontana igra in sooblikovanje pravil igre (pogovor in dogovor). (Vrtec Lenart)

Vloga ravnatelja pri zagotavljanju inovativnega učnega okolja

- Fizična in estetska urejenost igralnice, učilnice upošteva potrebe in značilnosti učencev.
- Razporeditev miz, stolov, kotičkov omogoča sodelovalno učenje, delo v parih, individualno delo, prostor za umik.
- ...

Primeri iz prakse:

- ❖ prepogosto videna „frontalna“ postavitve miz in stolov,
- ❖ „kotički“ v I. VIO prisotni v večini, ne pa v vseh šolah,
- ❖ kakovostno „fizično“ okolje v številnih vrtcih.

Opazovanje pouka, dejavnosti z elementi formativnega spremljanja

1. PREDZNANJE	da	delno	ne
○ Predznanje učencev je preverjeno s smiselnimi orodji in strategijami			
○ Ugotovitve preverjanja znanja so izhodišče za nadaljevanje procesov učenja in poučevanja			
○ Učencem je bil predstavljen namen dejavnosti, pouka/učnega sklopa			
○ Učni cilji so jasni in oblikovani v sodelovanju z učenci			
○ Učenci so aktivno vključeni v oblikovanje kriterijev uspešnosti			

3. POTEK UČNEGA PROCESA (dejavnosti, orodja, dokazila)

da delno ne

- Učenci v procesu učenja uporabljajo različne strategije učenja
- Učenci imajo priložnosti za samostojno iskanje informacij, delo z viri znanja
- Učenci imajo priložnosti razvijati spretnosti primerjanja, razvrščanja, utemeljevanja, postavljanja vprašanj
- Učenci imajo priložnosti razvijati sposobnost kritične presoje
- Učni procesi potekajo tudi z uporabo digitalnih orodij in naprav
- Učenci se pri pouku pogovarjajo o tem, kako se učijo in kako se pri tem počutijo
- Učitelj izraža visoka pričakovanja do učencev, ustvarja situacije, v katerih je lahko učenec uspešen

4. POVRATNE INFORMACIJE IN VRSTNIŠKO SODELOVANJE	da	delno ne
○ Pri pouku so uporabljene različne oblike, strategije in načini podajanja povratnih informacij.		
○ Povratne informacije so povezane s kriteriji uspešnosti in učnimi dosežki.		
○ Mnenja učencev o procesu učenja so smiselno upoštevana.		
○ Učitelj spodbuja učence, da spremljajo lastne procese učenja.		
○ Učitelj načrtuje učne situacije, v katerih imajo učenci priložnost, da se učijo drug od drugega (vrstniško sodelovanje).		
○ Učitelj spodbuja samovrednotenje in vrstniško vrednotenje procesov in rezultatov učenja.		

Literatura

Dumont, H., in Istance, D. 2013. „Analiziranje in oblikovanje učnih okolij za 21. stoletje.“ V *O naravi učenja: uporaba raziskav za navdih prakse* (ur.). H. Dumont, D. Istance in F. Benavides, 23- 36. Ljubljana: ZRSŠ.

OECD. 2013. *Synergies for Better Learning: An International Perspective on Evaluation and Assessment*. Pariz: OECD.

OECD. 2013. *Leadership for 21st Century Learning*. Educational Research and Innovation. Centre for Educational Research and Innovation.

Wiliam, D. 2013. *Vloga formativnega vrednotenja v učinkovitih učnih okoljih*. V S. Sentočnik (ur.), *O naravi učenja*. Ljubljana: ZRSŠ.

Black, P., in Wiliam, D. *Developing the theory of formative assessment*. 2009/2/1. Educational Assessment, Evaluation and Accountability.